

Dr Dragan Kostić*

UDK 347.7:34.13](497.1:4)
str. 61 - 71.
stručni rad

PRIORITETI U HARMONIZACIJI DOMAĆIH PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE U OBLASTI ENERGETIKE

Propisi Evropske unije

Procenjujući izuzetno značajnim donošenje propisa država članica Evropske Unije u oblasti energetike za dalji nesmetani razvoj i funkcionisanje unutrašnjeg tržišta, Evropski Parlament i Savet Evropske Unije doneli su Direktivu 96/92/EC kojom se utvrđuju zajednička pravila na unutrašnjem tržištu električne energije u Evropskoj Uniji. Ova direktiva je usvojena 19. decembra 1996. godine, a stupila je na snagu 19. februara 1997. godine. Zemlje članice Evropske Unije obavezne su da svojim propisima na odgovarajući način preuzmu odredbe iz ove direktive zaključno sa 19. februarom 1999. godine, s tim što je u slučaju Grčke, Belgije i Irske dozvoljeno da, zbog specifičnih tehničkih karakteristika njihovih elektroenergetskih sistema, ovaj rok produže za još godinu, odnosno dve godine.

Pored značaja za uspostavljanje i funkcionisanje unutrašnjeg tržišta u okvirima Evropske Unije, kao osnov donošenja ove Direktive istaknut je i princip neophodnosti postupnog uspostavljanja unutrašnjeg tržišta električne energije kao pretpostavke za povećanje efikasnosti u proizvodnji, prenosu i distribuciji ovog proizvoda, uz istovremeno povećanje opšte sigurnosti snabdevanja i konkurentnosti evropske privrede i uvažavanje mera zaštite život-

* Megatrend – Univerzitet primenjenih nauka, Beograd.

ne sredine. S druge strane, imajući u vidu postojeće stanje, a posebno strukturne razlike koje su postojale u vreme donošenja Direktive, a koje su se ispoljavale u različitim sistemima za regulisanje elektroenergetskog sektora, ovom Direktivom utvrđen je dosta fleksibilan model prilagođavanja internih propisa država članica, propisima koji se njom utvrđuju. To se posebno odnosi na sektor javnih ovlašćenja, koje su države članice često poveravale elektroprivrednih preduzećima u smislu normativnog naloga za kontinuirano i kvalitetno snabdevanje potrošača električnom energijom, odnosno javnom kontrolom nad radom svih preduzeća.

Ova Direktiva utvrđuje zajednička pravila za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije. S tim u vezi, njom se uspostavljaju pravila koja se odnose na organizaciju i funkcionisanje elektroenergetskog sektora, pristup tržištu, kriterijume i postupke koji će se primenjivati kod poziva na licitaciju i dodelu dozvola, kao i u radu sistema.

U odnosu na gore utvrđen predmet regulisanja, za ovu Direktivu značajno je da su načela objektivnosti, ekonomičnosti, jednakog pristupa tržištu, transparentnosti i nediskriminacije postavljeni na nivo principa bez izuzetaka. Oni se primenjuju u svim slučajevima regulisanja odnosa koji su predmet Direktive. Sa osnovnom težnjom stvaranja uslova za doslednu primenu i izbegavanje mogućih sporova, koji bi proistekli iz različitog tumačenja pojedinih odredbi, Direktivom je u uvodnim odredbama utvrđeno značenje karakterističnih pojmova koji se koriste prilikom uređivanja odnosa koji su predmet regulisanja. Prethodno upoznavanje sa ovim pojmovima je od posebnog značaja, pošto se njima na nov, odnosno drugačiji način, utvrđuje sadržina odnosa koji iz njih proizilaze. (na primer, razlikovanje između potrošača i kupca električne energije, određivanje pojma nezavisnog proizvođača, uvođenje pojma "operatora-a" prenosnog, odnosno distributivnog sistema i dr.)

1. Opšta pravila za organizovanje sektora

Opšta obaveza koju zemlje članice preuzimaju na osnovu ove Direktive je da na osnovu svojih propisa o organizovanju privrednih subjekata, obezbede da elektroprivredna preduzeća na njihovoj teritoriji rade u skladu sa principima iz ove Direktive, u cilju postizanja konkurentnog tržišta električne energije, te da neće vršiti diskriminaciju između ovih preduzeća u pogledu njihovih prava i obaveza.

Međutim, ova obaveza ne isključuje pravo zemlje članice da može, u opštem ekonomskom interesu, preduzećima koja posluju u elektroenergetskom

sektoru, utvrditi obavezu javnog snabdevanja, redovnost isporuka, kvalitet i cenu snabdevanja i zaštitu životne sredine. Takve obaveze moraju biti jasno definisane, transparente, nediskriminatorne i proverljive. S tim u vezi, države članice koje ih uvedu, obavezne su da ih po objavljivanju, bez odlaganja dostave Komisiji Evropske Unije. U kontekstu ovih odredbi je i pravo država članica, koje to žele, da kao način izvršenja obaveze javnog snabdevanja, utvrde i obaveze dugoročnog planiranja razvoja elektroenergetskog sektora.

Najzad, državama članicama ostavljena je i mogućnost da donesu odluku da odredbe o gradnji proizvodnih kapaciteta i odredbe o pristupu sistemu ne primenjuju, ukoliko bi primena ovih odredbi ometala izvršenje obaveza elektroprivrednih preduzeća koja su utvrđena u opštem ekonomskom interesu, odnosno ako bi se na taj način ometao razvoj trgovine na malo, u meri u kojoj bi to bilo suprotno interesima Evropske Unije.

2. Proizvodnja električne energije

Gradnja novih proizvodnih kapaciteta je od strateškog značaja za države članice Evropske unije, pošto je upravo dovoljnost elektroenergetskih kapaciteta za proizvodnju električne energije bitna pretpostavka uspostavljanja i normalnog funkcionisanja unutrašnjeg tržišta električne energije.

Shodno Direktivi, izgradnja novih proizvodnih kapaciteta, može se obaviti na jedan od sledeća dva načina. U skladu sa postupkom izdavanja dozvole, odnosno u skladu sa licitacionom (tenderskom) procedurom.

U slučaju da se opredele za *postupak izdavanja dozvole*, države članice će utvrditi kriterijume za izdavanje dozvola za izgradnju proizvodnih kapaciteta na svojoj teritoriji.

Ovi kriterijumi moraju naročito obuhvatati:

1. bezbednost i sigurnost elektroenergetskog sistema, instalacija i pripadajuće opreme;
2. zaštitu okoline;
3. korišćenje zemljišta i određivanje lokacije;
4. korišćenje javnih površina;
5. energetska efikasnost;
6. prirodu primarnih izvora;
7. posebna obeležja podnosioca zahteva, kao što su tehnički, ekonomski i finansijski potencijali;
8. odredbe o vršenju javnih ovlašćenja.

Bliži kriterijumi izdavanja, kao i postupak dodela dozvola za izgradnju proizvodnih kapaciteta moraju biti javni. S tim u vezi je i pravo podnosioca zahteva za izdavanje dozvole da budu obavešteni o razlozima odbijanja izdavanja dozvola, koji moraju da budu čvrsto utemeljeni i propisno obrazloženi. Pored toga, utvrđena je i obaveza omogućavanja podnosiocima zahteva prava na žalbeni postupak.

U slučaju opredeljenja za *licitacioni (tenderski) postupak*, operator prenosnog sistema ili drugi nadležni organ koga odredi država članica, sačinice listu novih kapaciteta za proizvodnju, uključujući i kapacitete za zamenu, na osnovu procene o proizvodnim i prenosnim kapacitetima, koji će biti priključeni na sistem, procene potrebe za interkonektorima sa drugim sistemima, procene očekivanog obima prenosnih kapaciteta i procene potrošnje električne energije. Ova lista se sastavlja svake dve godine i objavljuje u Službenom listu Evropske Unije. Pored toga, u istom službenom glasilu se objavljuju i uslovi licitacije (tendera) i to najmanje šest meseci pre krajnjeg roka za dostavljanje ponuda. Pravo učešća na licitaciji (tenderu) imaju sva zainteresovana preduzeća koja su osnovana na teritoriji dotične države članice.

Države članice će odrediti organ, odnosno javno ili privatno telo, koje nije uključeno u delatnost proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije s ciljem praćenja i kontrole postupka licitacije (tendera).

3. Prenos električne energije

Države članice će odrediti ili će od preduzeća koja poseduju kapacitete za prenos električne energije, zahtevati da odrede operatora prenosnog sistema koji će biti odgovoran za rad tog sistema, obezbeđenje održavanja i, ako je neophodno, razvoj prenosnog sistema na određenom području i njegovih interkonektora sa drugim sistemima, s ciljem garantovanja sigurnosti u snabdevanju električnom energijom. S tim u vezi, utvrdiće se minimalni tehnički uslovi koje operator prenosnog sistema mora ispunjavati da bi mu se poverila ta funkcija.

Operator prenosnog sistema odgovoran je za tokove snage u sistemu, uvažavajući obavezu razmene sa drugim povezanim sistemima. U tom smislu, operator prenosnog sistema je dužan da obezbedi siguran, pouzdan i efikasan rad elektroenergetskog sistema i, u tom kontekstu, obezbedi raspoloživost svih neophodnih pomoćnih usluga. Takođe operator prenosnog sistema je dužan da operatoru drugog sistema, sa kojim je sistem povezan, obezbedi dovoljno

informacija za siguran i pouzdan rad tog sistema, kao i koordinirani razvoj uz mogućnost zajedničkog rada uzajamno povezanih sistema.

Direktivom je naročito podvučena obaveza operatora prenosnog sistema da ne sme praviti nikakvu diskriminaciju između korisnika sistema, naročito u korist svojih organizacionih jedinica ili akcionara. S tim u vezi, operator prenosnog sistema mora biti nezavisan, bar u smislu upravljanja, od ostalih delatnosti koje se odnose na prenosni sistem. Naravno, ovo pravilo neće biti potrebno u slučaju kada je operator prenosnog sistema organizaciono odvojen od delatnosti proizvodnje i distribucije električne energije.

Država članica može da zahteva od operatora prenosnog sistema, da prilikom upravljanja (dispečiranja) proizvodnim kapacitetima, da prednost proizvodnim kapacitetima koji koriste obnovljive izvore energije ili otpadne materije ili kombinovano proizvode toplotu i električnu energiju, kao i one kapacitete koji koriste domaće izvore primarne energije, do nivoa koji ne prelazi u bilo kojoj kalendarskoj godini 15% od ukupne primarne energije neophodne za proizvodnju električne energije koja se troši u toj državi članici.

Operator prenosnog sistema mora da sačuva poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom vršenja svog posla.

4. Distribucija električne energije

Države članice će odrediti ili zahtevati od preduzeća koja poseduju ili su odgovorna za distributivne sisteme da odrede operatora distributivnog sistema koji će biti odgovoran za rad, obezbeđenje održavanja i, ako je potrebno, razvoj distributivnog sistema na datom području i njegovih intrerkonektora sa drugim sistemima.

Operator distributivnog sistema kao osnovnu obavezu ima obezbeđenje sigurnog, pouzdanog i efikasnog sistema distribucije električne energije na svom području. U obavljanju tog posla on ne sme da vrši diskriminaciju između kupaca ili grupa kupaca, a naročito ne u korist svojih organizacionih jedinica ili akcionara.

Operator distributivnog sistema mora da sačuva poverljivost osetljivih informacija dobijenih tokom vršenja svog posla.

Naročitu pažnju privlači odredba iz ove Direktive, po kojoj su države članice ovlašćene da propišu obavezu distributivnih preduzeća (kompanija) da snabdevaju električnom energijom određene potrošače na datom području. Tarifa za snabdevanje ovih potrošača može da bude regulisana od strane više instance, kako bi se obezbedio odgovarajući tretman ovih potrošača.

5. Razdvajanje i transparentnost računa

Države članice ili nadležni organ koga one odrede, kao i organi nadležni za rešavanje sporova povodom pristupa sistemima, imaju pravo uvida u račune preduzeća za proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije, koji su im potrebni radi kontrole njihovog poslovanja. Radi obezbeđivanja pune transparentnosti u poslovanju, integrisana elektroprivredna preduzeća će u svojim internim obračunima voditi zasebne račune za svoje aktivnosti koje se odnose na proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije i, ako to bude potrebno, konsolidovane račune za ostale neelektroprivredne delatnosti, na način na koji bi se to od njih tražilo, kada bi se za ove delatnosti izdvojila posebna preduzeća, u cilju izbegavanja diskriminacije, unakrsnog finansiranja i narušavanja konkurencije. Ovi računi treba da sadrže knjigovodstveni bilans za svaku delatnost, sa odgovarajućim objašnjenjem.

Zemlje članice koje kao jedinog kupca električne energije odrede vertikalno integrisano elektroprivredno preduzeće, ili deo vertikalno integrisanog elektroprivrednog preduzeća, obavezne su da donesu odredbe po kojima će se od takvog kupca zahtevati da radi odvojeno od delatnosti proizvodnje i distribucije električne energije u sastavu integrisanog preduzeća. S tim u vezi, zabranjen je i svaki protok informacija između dela integrisanog preduzeća sa statusom jedinog kupca električne energije i delova u kojima se vrše delatnosti proizvodnje i distribucije električne energije, osim onih informacija koje su neophodne za obavljanje funkcije jedinog kupca električne energije.

Kao posebna obaveza postavljen je zahtev elektroprivrednim preduzećima da, nezavisno od sistema vlasništva ili pravnog oblika u kome posluju, sačine i dostave na reviziju svoje godišnje račune u skladu sa pravilima nacionalnog zakonodavstva o godišnjim računima kompanija sa ograničenom odgovornošću. Preduzeća koja po nacionalnom zakonodavstvu nisu obavezna da dostavljaju svoje godišnje račune, dužna su da čuvaju po jedan primerak tih računa us svojim sedištima, radi stavljanja na uvid javnosti.

6. Organizacija pristupa sistemu

Iako, poput drugih pojmova, nije izvršeno određivanje sadržine pojma "pristup sistemu", iz navedenih rešenja vezanih za ovu situaciju, pod pristupom sistemu mogu se podrazumevati sve radnje kojima jedno lice, bilo u statusu proizvođača, bilo u statusu kupca električne energije izvan jednog sistema stupa

u odnose sa proizvođačima, odnosno kupcima električne energije u drugom elektroprivrednom sistemu.

Načelno su moguća dva oblika pristupa nekom od elektroprivrednih sistema država članica Evropske Unije. To su dogovorni postupak pristupa sistemu i regulisani postupak pristupa sistemu.

U slučaju *dogovornog pristupa sistemu* države članice su dužne da preduzmu sve neophodne mere kako bi proizvođačima električne energije s jedne strane i preduzećima za snabdevanje i kvalifikovanim kupcima s druge strane, omogućili da dogovaraju pristup sistemu kako bi između sebe zaključili ugovore na osnovu dobrovoljnih komercijalnih sporazuma. Ovo se odnosi kako na područje unutar, tako i na područje izvan onog kojeg sistem pokriva.

Da bi se olakšali pregovori o pristupu sistemu i ujedno obezbedila transparentnost uslova za taj pristup, operatori prenosnog, odnosno distributivnog sistema dužni su da objave indikativni raspon cena za korišćenje prenosnih i distributivnih sistema. Tako objavljeni raspon cena treba da bude, u što je moguće većoj meri zasnovan na prosečnoj ceni dogovorenoj u prethodnom dvanaestomesečnom periodu.

U slučaju *regulisanog pristupa sistemu*, kojim se kvalifikovanim kupcima daje pravo pristupa, države članice su dužne da prethodno objave tarife za korišćenje prenosnog, odnosno distributivnog sistema, s tim što se tim povodom ne mogu utvrditi diskriminatorni uslovi u odnosu na druge moguće forme pristupa sistemu.

Kao poseban način pristupa sistemu Direktivom je uređen i slučaj kada se takav pristup vrši prilikom postojanja tzv. "jedinog kupca" električne energije. Pod jedinim kupcem električne energije podrazumeva se pravno lice, koje je u okviru sistema gde je osnovano, odgovorno za objedinjeno upravljanje prenosnim sistemom i/ili za centralizovanu kupovinu i prodaju električne energije.

U slučaju *postupka jedinog kupca*, države članice će odrediti pravno lice koje će biti jedini kupac na teritoriji koju pokriva operator sistema. S tim u vezi dužne su preduzeti neophodne mere:

1. za objavljivanje nediskriminatorne tarife za korišćenje prenosnog i distributivnog sistema;
2. da kvalifikovani kupci mogu slobodno da zaključuju ugovore o snabdevanju za pokrivanje svojih sopstvenih potreba sa proizvođačima i sa preduzećima za snabdevanje izvan teritorije koju sistem pokriva;
3. da kvalifikovani kupci mogu slobodno da zaključuju ugovore o snabdevanju za pokrivanje svojih sopstvenih potreba unutar teritorije koju taj sistem pokriva;

4. da nezavisni proizvođači mogu da dogovaraju pristup sistemu sa operatorima prenosnog i distributivnog sistema, kako bi mogli da zaključe ugovore o snabdevanju sa kvalifikovanim kupcima izvan sistema, na osnovu dobrovoljnog komercijalnog sporazuma.

U slučaju jedinog kupca, ovaj može biti obavezan da kupuje električnu energiju, koju je kvalifikovani kupac ugovorio sa proizvođačem, unutar ili izvan teritorije koju dotični sistem pokriva, po ceni koja je jednaka prodajnoj ceni koju nudi jedini kupac kvalifikovanom kupcu, umanjenu za cenu objavljene tarife za korišćenje prenosnog i distributivnog sistema.

Jedini kupac može da odbije pristup sistemu ili da odbije kupovinu električne energije od strane kvalifikovanih kupaca, samo ako mu nedostaje potreban prenosni ili distributivni kapacitet.

U skladu sa gore navedenim odredbama Direktive, države članice, preuzele su generalnu obavezu da nastoje da otvaraju svoja tržišta električne energije, na način da promet električnom energijom po osnovu pristupa sistemu dostigne značajniji nivo. U trenutku njenog stupanja na snagu, Direktiva je omogućavala da 22% potrošača električne energije ima slobodan pristup njenom tržištu. U naredne tri godine, zaključno sa 2002. godinom, ovaj procenat je povećan na 28%, s tim što se očekuje da do 2006. godine on dostigne 33% ukupno plasirane električne energije.

S ciljem stvaranja uslova za obezbeđivanje primene odredbi o pristupu sistemu, države članice su dužne da odrede merodavno telo, koje mora da bude nezavisno od svih strana, za rešavanje sporova u vezi sa pregovorima i ugovorima o pristupu sistemu. Ovo telo mora naročito da rešava sporove u vezi sa ugovorima, pregovorima i odbijanjem pristupa ili odbijanjem kupovine. U slučaju sporova koji prelaze granice sistema, organ za rešavanje će biti onaj organ koji pokriva sistem jedinog kupca ili operatora koji odbija da dozvoli korišćenje ili pristup sistemu. Obraćanje ovom organu za rešavanje spora, ne utiče na pravo korišćenja tužbe u skladu sa odredbama prava Evropske Unije.

7. Prelazne odredbe

One države članice u kojima se preuzete obaveze ili garancije rada pre stupanja na snagu ove Direktive ne bi mogle da ispoštuju zbog odredaba iz Direktive, mogu da podnesu zahtev za odobravanje prelaznog režima, koji im Komisija može dodeliti, uzimajući u obzir, između ostalog, veličinu tog sistema, nivo povezanosti tog sistema i strukturu elektroprivrede. Ovaj prelazni režim

biće ograničenog trajanja i uslovljen je istekom obaveza koje su bile osnov njegovog odobravanja.

Pored gore navedenog slučaja, Direktivom je predviđena mogućnost da države članice, u slučaju iznenadne krize na tržištu energije, kao i u slučaju ugrožavanja fizičke bezbednosti ili sigurnosti ljudi, uređaja ili instalacija, kao i integriteta sistema, mogu da privremeno preduzmu mere zaštite sistema. Takve mere smeju prouzrokovati najmanje moguće poremećaje u funkcionisanju unutrašnjeg tržišta električne energije i ne smeju po obimu biti veće nego što je to zaista striktno neophodno da bi se nastale iznenadne teškoće otklonile.

Države članice su dužne da svoje propise (zakone, podzakonska akta i administrativne propise) usklade sa odredbama ove Direktive najkasnije u roku od dve godine od dana njenog stupanja na snagu. Za države članice, taj rok je istekao 17. februara 1999. godine.

Potreba preispitivanja odredbi iz ove Direktive u smislu daljeg otvaranja i liberalizacije tržišta električne energije, izvršiće se istekom perioda od devet godina od stupanja ove Direktive na snagu.

II Domaći propisi

Na nivou nacionalnog zakonodavstva, za teritoriju Republike Srbije, odgovarajući propis u odnosu na odredbe Direktive EU 96/92, je Zakon o elektroprivredi, kao i propisi koji su doneti na osnovu njega, a naročito Opšti uslovi o isporuci električne energije; Tarifni sistem za prodaju električne energije; energetske bilansi (koji se donose za svaku kalendarsku godinu) i Statut Javnog preduzeća "Elektroprivreda Srbije" (u daljem tekstu JP "EPS"). Ovim propisima, a u skladu sa odredbom člana 83 tačka 3 Ustava Republike Srbije, uređen je sistemski ambijent za rad i poslovanje u sektoru proizvodnje, prenosa i plasmana električne energije i proizvodnje uglja.

Sam Zakon o elektroprivredi, kao osnovni propis iz ove oblasti, sastoji se iz više delova. Prvi deo Zakona je posvećen organizaciono-pravnim odredbama i utvrđuje delatnosti koje će se obavljati kao elektroprivredna delatnost, kao i status preduzeća koje će obavljati tu delatnost. U tom kontekstu utvrđeno je da pod elektroprivrednom delatnošću treba podrazumevati proizvodnju, prenos i distribuciju električne energije, kao i proizvodnju uglja. Radi obavljanja tih delatnosti osniva se javno preduzeće, pod nazivom JP "EPS", koje objedinjuje sve organizacione oblike u okviru kojih su se do tada obavljale ove delatnosti. Važna je i odredba po kojoj se sredstva rada, kojima su do tada obavljane ove delatnosti proglašavaju državnom svojinom. Tako utvrđeni

svojinjski režim može se dalje transformisati u skladu sa propisima kojima se uređuje transformacija društvenih preduzeća, s tim da to može biti najviše do 49% od vrednosti ovako utvrđenog državnog kapitala. Do sada nije donet program vlasničke transformacije JP "EPS"-a, iako je, u tom pravcu, bilo više inicijativa i radnih materijala. Pored ovih odredbi u okviru ovog dela zakona uređena su i pitanja od značaja za organizaciju i funkcionisanje organa upravljanja u tom preduzeću. Zajedničko obeležje ovih odredbi je utvrđivanje osnova za značajno učešće predstavnika javne vlasti u radu i poslovanju ovog preduzeća.

Drugi deo zakona obuhvata norme tehničkog karaktera i njime se uređuju pitanja od značaja za priključenje elektroenergetskih objekata na elektroenergetsku mrežu (elektroenergetski uslovi i elektroenergetska saglasnost), isporuka električne energije (ugovor o isporuci električne energije, opšti uslovi za isporuku električne energije, tarifni sistem i elektroenergetski bilans), kao i izgradnja i zaštita elektroenergetskih objekata (pre svega sa aspekta zaštite života i zdravlja ljudi i materijalnih dobara, kao i zaštite životne sredine).

Treći deo zakona odnosi se na upravni nadzor, u okviru koga je posebno detaljno obrađeno pitanje inspeksijskog nadzora, koje vrši ministarstvo nadležno za poslove rudarstva i energetike.

Četvrti deo zakona posvećen je kaznenim odredbama za kršenje pojedinih odredbi zakona, kojom prilikom se kao oblici kršenja tih odredbi navode privredni prestupi i prekršaji.

Najzad, peti deo zakona je posvećen prelaznim i završnim odredbama, koje su nešto obimnije, što je, imajući u vidu obim organizacionih promena koje su izvršene donošenjem ovog zakona, sasvim razumljivo.

Zaključak

Sistem regulisanja obavljanja elektroprivredne delatnosti koji je sadržan u domaćim propisima i sistem koji se ustanovljava Direktivom EU o unutrašnjem tržištu električne energije su u potpunom raskoraku. Različitost prilaza o uređivanju ove materije je u sasvim različitim konceptualnim prilazima. Dok domaće zakonodavstvo aspekt stavlja na jedinstvenu organizacionu formu u kojoj posluje elektroprivredno preduzeće, propis EU ostavljajući načelno mogućnost i daljeg postojanja tzv. vertikalno organizovanih preduzeća, praktično ta preduzeća svodi na organizacionu shemu, po kojoj se za svaku od delatnosti utvrđuje obaveza posebnog organizovanja.

Do razlika dolazi naročito u segmentu ovlašćenja koja se prenose pojedinim sektorima u okviru elektroprivredne delatnosti. U tom smislu se posebno mogu istaći rešenja o obaveznosti postojanja tzv. operatora prenosnog, odnosno distributivnog sistema, o čemu ni u nagoveštaju nema odredbi u domaćim propisima. Koncept vertikalno organizovanog preduzeća, sa snažno potenciranim centralizovanim funkcijama i dominantnim uticajem javne vlasti ne sledi ni normativna rešenja ni duh Direktive EU. To posebno dolazi do izražaja u domenu odredbi o "pristupu sistemu". Ovih odredbi jednostavno nema u domaćem zakonodavstvu.

S druge strane, odredbe Direktive EU nisu smetnja da se u okviru zakonskog regulisanja ove materije, zadrže rešenja kojima će se potencirati javni interes, za uredno i kontinuirano obavljanje elektroprivredne delatnosti, kao ni za donošenje i praćenje realizacije planova, kojima se obezbeđuje optimalni interes iz razvoja ove delatnosti. Takođe ne postoji smetnja za utvrđivanje obaveze isporuke električne energije određenim kategorijama potrošača, kao stalna obaveza pod posebno povoljnim uslovima. Međutim, realizacija ovih mogućnosti mora biti stavljena u drugačiji kontekst odnosa, nego što je to sada slučaj.

Imajući sve navedeno u vidu, može se konstatovati da domaći propisi u ovoj oblasti nisu saglasni sa propisima EU u organizacionom, organizaciono-statusnom, regulatornom i u funkcionalnom pogledu. Razlika je konceptualne prirode, te bi, u tom smislu, to zahtevalo definisanje potpuno novog koncepta domaćeg sistema propisa u ovoj materiji. S tim u vezi, neophodno je, prvo, na odgovarajući način regulisati materiju iz sada važećeg Zakona o elektroprivredi, a potom, na novim zakonskim osnovama doneti prateće propise kakvi su npr. Opšti uslovi o isporuci električne energije i Tarifni sistem za prodaju električne energije, koji takođe nisu u skladu sa propisima EU, ali koji svoju validnost zasnivaju na odredbama sada važećeg Zakona o elektroprivredi.